A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hatodik tanács)

2014. január 30.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 2004/80/EK irányelv — 12. cikk — A szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése — Kizárólag belső jellegű helyzet — A Bíróság hatáskörének nyilvánvaló hiánya”

A C-22/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale ordinario di Firenze (Olaszország) a Bírósághoz 2013. március 15-én érkezett, 2013. február 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

Paola C.

és

a **Presidenza del Consiglio dei Ministri**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: A. Borg Barthet tanácselnök, M. Berger (előadó) és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– P. C. képviseletében P. Pellegrini avvocato,

– a Spanyol Királyság képviseletében S. Centeno Huerta, meghatalmazotti minőségben,

– az Olasz Köztársaság képviseletében G. Palmieri és G. Palatiello, meghatalmazotti minőségben,

– a Holland Királyság képviseletében M. K. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët és F. Moro, meghatalmazotti minőségben

* Az eljárás nyelve: olasz.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, amely szerint a Bíróság az eljárási szabályzata 53. cikkének (2) bekezdése alapján, indokolt végzéssel határoz,

meghozta a következő

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/80/EK tanácsi irányelv (HL L 261., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 65. o.) 12. cikkének értelmezésére irányul.

2 Ezt a kérelmet a P. C. és a Presidenza del Consiglio dei Ministri (Minisztertanács elnöksége) között a 2004/80 irányelv átültetésének Olasz Köztársaság általi elmulasztása miatt a Presidenza del Consiglio dei Ministri felelőssége, valamint az átültetés elmulasztása miatt a P. C. által elszenvedett kár tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2004/80 irányelv (7) és (11) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(7) Ezen irányelv együttműködési rendszert hoz létre, a határokon átnyúló tényállások esetén a bűncselekmények áldozatai számára a kárenyhítéshez való hozzájutás megkönnyítése céljából; [...]

[...]

(11) A tagállamok hatóságai között együttműködési rendszert kell létrehozni a kárenyhítéshez való hozzájutás azon esetekben történő megkönnyítése érdekében, amikor a bűncselekményt nem az áldozat lakóhelye szerinti tagállamban követték el.”

4 Az ezen irányelv „Nemzeti kárenyhítési rendszerek” címet viselő II. fejezetének részét képező 12. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A határokon átnyúló tényállások esetén a kárenyhítéshez való hozzájutás ezen irányelv által megfogalmazott szabályai a tagállamok területén szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak nyújtott kárenyhítéssel kapcsolatos tagállami szabályozásokon alapulnak.

(2) Valamennyi tagállam gondoskodik arról, hogy a területükön szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak nyújtott kárenyhítés tekintetében nemzeti jogszabályaik előírják egy olyan rendszer meglétét, amely igazságos és megfelelő kárenyhítést biztosít az áldozatok számára.”

Az olasz jog

5 A 2004/80 irányelvet Olaszországban – többek között – a 2007. november 9-i, a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló 2004/80/EK irányelv átültetéséről szóló, 204. sz. törvényerejű rendelettel (Decreto legislativo n. 204 attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all’indennizzo delle vittime di reato; a GURI 2007. november 9-i 261. rendes különszáma) ültették át. Az olasz állam terhére megfizetendő kárenyhítés odaítélésének anyagi jogi feltételei tekintetében ez a rendelet a belföldön elkövetett bűncselekmények áldozatai kárenyhítésének formáit előíró különös törvényekre utal vissza. Mindazonáltal e különös törvények nem terjednek ki a szándékosan elkövetett erőszakos

bűncselekmények valamennyi típusára. Ily módon nem létezik olyan különös törvény, amely az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló, nemi erőszaknak minősülő bűncselekmény áldozatának a 2004/80 irányelv 12. cikkének értelmében vett, igazságos és megfelelő kárenyhítését garantálná.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

6 P. C. azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy a Presidenza del Consiglio dei Ministri 2004/80 irányelv végrehajtásának elmulasztásában való felelősségének megállapítását követően kötelezze azt 150 000 euró összegű kártérítés megfizetésére.

7 Kérelmének alátámasztására az alapeljárás felperese azzal érvel, hogy az M. M. által elkövetett nemi erőszak áldozata volt. Ezen utóbbit – többek között – arra kötelezték, hogy kártérítési előleg címén fizessen részére 20 000 euró összeget. M. M. azonban ezt nem teljesítette. Elítélésekor ugyanis fogva tartották, vagyonnal, keresőtevékenységgel, valamint lakóhellyel nem rendelkezett. P. C. szerint M. M. a börtönből kiszabadulva fizetésképtelen lesz, Olaszországból pedig ki fogják utasítani, következésképpen elveszít minden esélyt arra, hogy M. M.-től igazságos és megfelelő kárenyhítést kapjon. Márpedig az Olasz Köztársaság – a 2004/80 irányelv 12. cikke értelmében az e tagállamra háruló kötelezettség megsértésével – sem fogadta el a P. C. részére igazságos és megfelelő kárenyhítés garantálásához szükséges intézkedéseket.

8 A kérdést előterjesztő bíróság előtt a Presidenza del Consiglio dei Ministri azt kéri, hogy a bíróság a keresetet mint elfogadhatatlant és megalapozatlant utasítsa el. Többek között arra hivatkozik, hogy a 2004/80 irányelv célja az, hogy kizárólag határokon átnyúló tényállások esetére szabályozza a szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak nyújtott kárenyhítést, a büntetőjogilag releváns, szóban forgó tényállás pedig olasz területen, olasz állampolgár sérelmére valósult meg.

9 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben úgy véli, hogy jóllehet a 2004/80 irányelv célja, hogy határokon átnyúló tényállások esetén a bűncselekmények áldozatai számára a kárenyhítéshez való hozzájutás megkönnyítésére irányuló intézkedéseket hozzon létre, valamint hogy lehetővé tegye azt, hogy valamely bűncselekmény áldozata mindig a lakóhelye szerinti tagállam hatóságához fordulhasson, ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdése azonban akként is értelmezhető, hogy az valamennyi tagállamot kötelez arra, hogy a szándékosan elkövetett valamennyi erőszakos bűncselekmény áldozatai kárenyhítésének garantálására alkalmas eszközöket fogadjon el. Ebben az esetben az Olasz Köztársaság nem teljesítette kötelezettségeit, mivel belső szabályozása – a nemi erőszak során elkövetett bűncselekmények kizárásával – olyan kárenyhítési rendszert ír elő, amely bizonyos bűncselekményekre korlátozódik.

10 E körülmények között a Tribunale ordinario di Firenze felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„[ú]gy kell e értelmezni a [2004/80] irányelv 12. cikkét, hogy az lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy csak a szándékosan elkövetett vagy erőszakos bűncselekmények bizonyos kategóriáinak áldozatai vonatkozásában szabályozzák a kárenyhítést, vagy pedig úgy, hogy az azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy a hivatkozott irányelv végrehajtása körében valamennyi erőszakos vagy szándékosan elkövetett bűncselekmény áldozatára vonatkozó kárenyhítési rendszert fogadjanak el?”

A Bíróság hatásköréről

11 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/80 irányelv – amint az (7) preambulumbekezdéséből kitűnik – „együttműködési rendszert hoz létre, a határokon átnyúló tényállások esetén a bűncselekmények áldozatai számára a kárenyhítéshez való hozzájutás megkönnyítése céljából”. Ezen irányelv (11) preambulumbekezdése e tekintetben pontosítja, hogy „[a] tagállamok hatóságai között

együttműködési rendszert kell létrehozni a kárenyhítéshez való hozzájutás azon esetekben történő megkönnyítése érdekében, amikor a bűncselekményt nem az áldozat lakóhelye szerinti tagállamban követték el”.

12 A Bíróság már hangsúlyozta, hogy a 2004/80 irányelv kizárólag abban az esetben ír elő kárenyhítést, amikor a szándékos erőszakos bűncselekményt a sértett szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban követték el (a C-467/05. sz. Dell’Orto-ügyben 2007. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-5557. o.] 59. pontja).

13 Mindazonáltal az alapeljárás keretében az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy P. C. a lakóhelye szerinti tagállam, azaz az Olasz Köztársaság területén szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmény áldozatává vált. Ennélfogva az alapeljárásban szóban forgó helyzet nem a 2004/80 irányelv, hanem kizárólag a nemzeti jog hatálya alá tartozik.

14 Márpedig egy kizárólag belső jellegű helyzetben a Bíróság – főszabály szerint – nem rendelkezik hatáskörrel a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdés elbírálására.

15 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Bíróság kétségtelenül még ilyen esetben is elvégezheti a kért értelmezést, amennyiben a nemzeti jog az alapügyhez hasonló eljárásokban a kérdést előterjesztő bíróságot arra kötelezi, hogy ugyanazokat a jogokat biztosítsa a saját állampolgárai számára, mint amelyekre azonos helyzetben valamely más tagállam állampolgárai az uniós jog alapján igényt tarthatnának (lásd többek között a C-111/12. sz., Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia és társai ügyben 2013. február 21-én hozott ítélet 35. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Nem a Bíróság feladata azonban ennek indítványozása akkor, ha az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből nem tűnik ki, hogy a kérdést előterjesztő bíróság ténylegesen ilyen kötelezettséggel áll szemben (lásd ebben az értelemben a C-245/09. sz. Omalet-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13771. o.] 17. és 18. pontját).

16 A Bíróságnak ugyanis az a feladata, hogy az uniós bíróságok és a nemzeti bíróságok közötti hatáskörmegosztás keretében úgy vegye figyelembe azon ténybeli és jogszabályi környezetet, amelybe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések illeszkednek, ahogyan azokat az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban meghatározták (a C-378/07–C-380/07. sz., Angelidaki és társai egyesített ügyekben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3071. o.] 48. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

17 Márpedig a jelen ügyben elegendő megállapítani, hogy – jóllehet az Európai Bizottság írásbeli észrevételeiben előadta, hogy ez a kötelezettség következik az olasz alkotmányjogból – magából az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki, hogy az olasz jog arra kötelezi a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy ugyanazokat a jogokat biztosítsa P. C. számára, mint amelyekre azonos helyzetben valamely más tagállam állampolgárai az uniós jog alapján igényt tarthatnának.

18 Következésképpen a Bíróság – eljárási szabályzata 53. cikkének (2) bekezdése alapján – nyilvánvalóan nem rendelkezik hatáskörrel a Tribunale ordinario di Firenze által feltett kérdés megválaszolására.

A költségekről

19 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Unió Bírósága nyilvánvalóan nem rendelkezik hatáskörrel a Tribunale ordinario di Firenze (Olaszország) által előterjesztett kérdés megválaszolására.

Aláírások